

Bartleby, l'escrivent. Una història de Wall Street

TRIVIUM, 31

Herman Melville

Bartleby, l'escrivent

Una història de Wall Street

Traducció de Carme Camacho

GIRONA — 2021

---

*edicions de la
lla geminada*

Títol original: *Bartleby, the Scrivener: A Story of Wall Street*

Primera edició: novembre del 2021

© de la traducció: Carme Camacho Pérez, 2021

Correcció lingüística: Marta Juanhuix Piqueras

© d'aquesta edició: Edicions de la Ela Geminada, 2021

Avinguda de Sant Narcís, 20, entresol, 2a (17005 – Girona)

www.elageminada.cat / info@elageminada.cat

Amb el suport del Departament de Cultura

DL GI 1290-2021

ISBN: 978-84-124527-0-9

Impress a Catalunya, a la Impremta Pagès d'Anglès (la Selva)

Reservats tots els drets, etc.

SOC UN HOME força gran. En els darrers trenta anys, la naturalesa de les meves ocupacions m'ha fet tenir un contacte força estret amb una mena d'homes que podríem descriure com a interessants i fins i tot un punt singulars. Homes dels quals, que jo sàpiga, encara no se n'ha escrit res. Em refereixo als copistes o escrivents. N'he conegut un bon munt, tant en l'àmbit professional com en el privat i, si volgués, en podria explicar tota mena d'històries, que farien somriure els cavallers de més bona fe i plorar les ànimes més sensibles. Ara bé, passaré per alt les biografies de tots aquests escrivents per relatar només uns quants passatges de la vida d'en Bartleby, que fou l'escrivent més estrany que hagi vist mai o del qual hagi sentit a parlar. Mentre que, d'altres copistes, en podria escriure la vida sencera, d'en Bartleby em seria impossible. No crec que hi hagi prou material per a fer una bio-

grafia completa i satisfactòria d'aquest home. És una pèrdua irreparable per a la literatura. En Bartleby era un d'aquells éssers sobre els quals no es pot assegurar res si no es recorre a les fonts originals i, en el seu cas, són ben minses. Tot el que en sé és el que vaig poder veure amb els meus propis ulls atònits, això i res més; bé, tret d'una informació molt vaga que apareixerà al final del relat.

Abans de presentar l'escrivent tal com se'm va presentar ell a mi, convé que faci cinc cèntims de mi mateix, dels meus empleats, del meu negoci, del meu despatx i dels voltants, perquè es tracta d'una descripció indispensable per a entendre bé el personatge principal que vindrà a continuació.

En primer lloc, soc un home que, ja des de jove, ha tingut la profunda convicció que la millor manera de viure és la més senzilla. Per tant, tot i que pertanyo a una professió proverbialment enèrgica i agitada, de vegades fins al punt de ser turbulenta, mai no he permès que res d'això em fes perdre la calma. Soc un d'aquells advocats sense ambició que no s'adrecen mai a un jurat ni susciten l'admiració del públic; sinó que, en la calma plàcida d'un refugi ben còmode, fan un negoci ben còmode gràcies als bons, les hipoteques i els títols de propietat dels homes rics. Tothom qui em coneix em considera un home eminentment caut. El difunt John Jacob Astor,¹ un personatge poc donat a l'entusiasme

---

¹ John Jacob Astor (1763–1848) fou un empresari d'origen alemany que forjà una fortuna després d'emigrar als Estats Units. Va esdevenir un personatge prominent i, en morir, era l'home més ric del país. (Totes les notes són de la traductora.)

poètic, no va dubtar a proclamar que la meua major virtut era la prudència, seguida del mètode. No és que me'n vanti, només deixo constància que vaig prestar els meus serveis al difunt John Jacob Astor; un nom que admeto que m'encanta de repetir, perquè té un so d'allò més rodó i dringa com l'or o la plata. Tampoc amagaré que la bona opinió del difunt John Jacob Astor no m'era pas indiferent.

Poc abans del període en què comença aquesta història, el meu volum de feina havia augmentat molt: m'havien conferit l'antic càrrec d'assistent del Tribunal d'Equitat,² ja desaparegut a l'estat de Nova York. No era una feina gaire exigent, però sí que era molt lucrativa. Jo no m'altero gairebé mai, i encara menys em deixo arrossegar per la indignació davant d'ofenses i ultratges. Si bé, en aquest cas, m'haureu de permetre que em deixi de miraments i digui que l'abolició brusca i sobtada del càrrec d'assistent del Tribunal d'Equitat arran de la nova Constitució em sembla un acte precipitat, ja que comptava rebre'n ingressos de per vida i, al final, només en vaig poder gaudir ben pocs anys. Però, bé, ara això no fa al cas.

Tenia el bufet en un pis del núm. – de Wall Street. Per un costat, donava a la paret interior blanca d'un espaiós celobert, que travessava l'edifici de dalt a baix.

---

² El Tribunal d'Equitat (*New York Court of Chancery*) era una figura provinent del dret anglès que es va abolir el 1846. S'encarregava sobretot de qüestions de dret civil com ara herències, hipoteques o fideïcomisos, i es regia pel criteri d'equitat del jutge per sobre de la jurisprudència. El càrrec d'assistent (*Master in Chancery*) l'ocupava un lletrat experimentat, que havia de prendre testimonis, examinar casos, etc.

Es podria considerar que aquesta vista era més aviat insulsa, que li mancava el que els pintors paisatgistes anomenen «vida». Ara bé, si més no, val a dir que la vista des de l'altre costat oferia, com a mínim, un contrast. En aquella direcció, les finestres brindaven una perspectiva immillorable d'una altíssima paret de totxos, ennegrits pel pas dels anys i l'ombra constant. Per a fer aflorar les belleses ocultes d'aquella paret no calien binocles, atès que, per deferència als espectadors més curts de vista, me l'havien plantada a tres metres de les finestres. Com que els edificis del voltant eren molt alts i el meu bufet es trobava al segon pis, l'espai entre aquesta paret i la meva semblava ben bé una gran cisterna quadrada.

En el període immediatament anterior a l'arribada d'en Bartleby, tenia empleats dos copistes i un noieta molt prometedor que ens feia els encàrrecs. A un li deien Titot, a l'altre, Murri i, al tercer, Gingebre. Ja es veu que no són noms que acostumin a trobar-se a la guia telefònica. De fet, eren malnoms que s'havien posat mútuament i que se suposava que representaven el seu físic o el seu caràcter. En Titot era un anglès baixet i rodanxó, si fa no fa de la meua edat; és a dir, d'uns seixanta anys. Al matí, es podria dir que la seva cara era d'un lleu to vermellós però, passades les dotze del migdia —la seva hora de dinar—, s'encenia com una llar de foc el dia de Nadal, i continuava cremant —si bé cada cop amb menys intensitat— fins més o menys les sis de la tarda. A partir d'aquesta hora, ja no en sabia res més, del propietari d'aquella cara. Una cara que assolía el seu punt àlgid amb el Sol i que també sem-

blava pondre's amb aquest per, l'endemà, sortir, tornar a arribar al zenit i tornar a declinar, amb la mateixa regularitat i la mateixa esplendor impertorbable. En el decurs de la meua vida, he observat moltes coincidències, i una de ben notable fou el fet que, just quan el rostre vermell i radiant d'en Titot emanava els rajos més intensos, en aquell moment exacte, començava la part del dia en què, per a mi, les capacitats professionals li quedaven greument alterades per al que quedava de jornada. No és que es dediqués a gandulejar o evités la feina, ans al contrari: el problema era que tendia a un excés d'energia. Desplegava una activitat estranya, frenètica, convulsa, erràtica i imprudent. Sucava la ploma al tinter sense cap mena de cura. Els documents que em va tacar, els va tacar sempre després de les dotze del migdia. De fet, a les tardes, no només es tornava descuartat i desgraciadament propens a fer taques, alguns dies anava més enllà i també es tornava escandalós. Quan això passava, la cara li cremava encara amb més intensitat, com si algú hagués abocat carbó mineral sobre una pila d'antracita. Feia un soroll desagradable amb la cadira; vessava la sorra d'assecar la tinta; quan esmolava les plomes, ho feia amb tanta ànsia que les feia miques i acabava llançant-les per terra en un rampell; s'alçava i s'inclinava sobre la taula, i desava els papers amb una manca total de decòrum, ben trista de contemplar en un home gran com ell. Amb tot, en molts sentits m'era d'allò més valuós i, en tota l'estona prèvia a les dotze del migdia, era ràpid i constant com cap altre, de tal manera que feia una gran quantitat de feina i amb un estil gens fàcil d'igualar. És per aquests motius que es-

tava disposat a passar-li per alt les excentricitats; tot i que val a dir que, de tant en tant, li cridava l'atenció. Això sí, ho feia amb molt de tacte perquè, si bé al matí era l'home més civilitzat del món —per no dir el més tou i el més abnegat—, a la tarda, a la més mínima provocació, era procliu a tenir la llengua una mica bruta; de fet, era insolent. Doncs bé, com que valorava molt els seus serveis matinals i estava decidit a no perdre'ls però, alhora, m'incomodava aquella conducta acalorada de passades les dotze, i com que era un home pacífic i no volia provocar més rèpliques indecoroses per una reprimenda, un dissabte al migdia (els dissabtes sempre es posava pitjor) em vaig proposar d'insinuar-li, amb molt de tacte que, potser ara que ja començava a fer-se gran, convindria que reduís la seva dedicació. Ras i curt: que no calia que tornés al despatx després del migdia; havent dinat, valia més que se n'anés a casa i descansés fins a l'hora de sopar. Però no, va insistir a continuar atenent les seves obligacions a la tarda. Va adoptar una expressió exageradament fervorosa i, amb molta retòrica i gesticulant amb un regle llarg des de l'altra punta de la sala, anà argüint que, si els seus serveis eren útils al matí —fins i tot imprescindibles—, ¿com podia ser que no ho fossin a la tarda?

—Si m'ho permeteu, senyor —va dir en Titot—, jo em considero la vostra mà dreta. Al matí, poso en ordre les tropes i les desplego; però, a la tarda, m'hi poso al capdavant i carrego contra l'enemic amb gallardia, així! —i va fer una violenta estocada amb el regle.

—Però, ¿i què me'n dieu, de les taques? —vaig deixar caure.